

ОЦИФРУВАННЯ БУТТЯ ЯК СПРОБА ПОДОЛАННЯ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Гончарова О. Є.

*кандидат техніч. наук, доцент, докторантка кафедри філософії,
соціології та менеджменту соціокультурної діяльності
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
Університет імені К.Д. Ушинського»,*

Одеса, Україна

Єзерський В. Б.

*здобувач кафедри автомобільного транспорту та логістики
Національного університету «Одеська політехніка»,*

Одеса, Україна

Завдання цифровізації – максимальна об'єктивізація, яка призводить до того, що ми з феноменального світу переходимо в суб'єктно-об'єктний світ, а потім із суб'єктно-об'єктного світу ми переходимо в об'єктний світ. У цифровому світі є лише об'єкти, які мають пов'язаність один з одним і об'єкти стають динамічними, а не статичними. І ми опиняємось у пов'язаних об'єктно-динамічних умовах. Пов'язаність і динамічність визначається якраз цифровізацією.

Ключові слова: невизначеність, цифровізація, Буття, сенс, співмірність, людиномірність, моделювання, пізнання, креація.

The task of digitalization is maximum objectification, which leads to the fact that we move from the phenomenal world to the subject-object world, and then from the subject-object world we move to the object world. In the digital world, there are only objects that are interconnected with each other, and objects become dynamic, not static. And we find ourselves in interconnected object-dynamic conditions. Connectedness and dynamism are determined precisely by digitalization.

Key words: uncertainty, digitization, Being, meaning, co-dimensionality, human-dimensionality, modeling, cognition, creation.

Сьогоднішні умови цифровізації, що надшвидко розвивається, та віртуалізації людської діяльності, становлення техноцифрової соціальної реальності (техно-цифро-суспільства, техноцифрового соціокультурного середовища) та зміна характеру взаємодії людини та машини на основі цифрових технологій визначають новий тип наукової раціональності після класичного,

некласичного та постнекласичного (за Стьопіним В. С. [1]). Цей етап ми назвали *метакласичним*. Ключовою характеристикою *метакласичного* типу наукової раціональності є надшвидкий розвиток цифровізації та *техносингулярність* [2, 3, 4]:

- неконтрольована швидкість прогресу технологій, що експоненційно наростає;
- два якісні стрибки (складності та радикальної невизначеності), що перетворюють науку на «постнормальну»;
- поява другого носія вищого інтелекту з позалюдським аналогом пізнання, що вимагає тотального переформатування світу – інший тип економіки, інший тип соціуму, інший тип культури, що кардинально змінить людей і суспільство вже найближчими роками.

У дослідженні розглядається феномен цифровізації в аспекті подолання радикальної невизначеності. У чому суть феномена цифровізації? Суть цифровізації – у раціоналізації та алгоритмізації. Наряду з аналоговим світом є світ цифровий, і ми все переводимо в алгоритми. Так чи інакше процес цифровізації – це створення дзеркала за алгоритмами, що розвиваються. При цьому є загроза заміни людиномірних уявлень машинними алгоритмами (МА). Машинні алгоритми (МА) можуть допомогти нам стає дедалі людянішими (розширити діапазон творчих можливостей) або створюють загрозу виродження людяності [5].

Сама собою цифровізація існує завдяки невизначеності. Якби не було невизначеності, то не виникла б цифровізація. У цьому процесі цифровізації – це процес об'єктивізації (підвищення визначеності). Якщо зникне невизначеність, то цифровізація зникне. Тому що сама собою цифровізація існує, тому що є невизначеність. Процес об'єктивізації спочатку речей, потім природних процесів. Компанія *Nvidia* створила Проект *Earth2* – близьку до дійсності віртуальна реальність планети Земля. Поступово проникаємо всередину пізнання людини і починаємо об'єктивізувати пізнання. Дуже добре це демонструють великі мовні моделі А.І., які, по суті, об'єктивізували феномен тексту додаванням математики, алгоритмів, тобто по суті відбувається оцифрування одного із комунікаційних пластів. При цьому людина має ще відчуття і почуття. Починається моделювання *Metaverse* для того, щоб наша свідомість отримувала певне враження, створюються 3D-картинки, 3D-відео, створюються крісла, які рухаються, намагаємось максимально змоделювати світ речей. Виходить, що ми віддзеркалюємо в *Metaverse* звичайний Всесвіт, хоча могли б у цій *Metaverse* створити *Всесвіт Іншого Масштабу*. Виходить, що цифровий *Metaverse* формується з нескінченно малого в різне велике і далі вже щось робиться в цих великих. І не створюємо *Metaverse*, в якій є нескінченно малі об'єкти, щоб навчитися взаємодіяти з нескінченно малими об'єктами.

Насправді, цифровізація стала, з одного боку, мікроскопом, з другого – деяким телескопом у самих пізнавальних процесах. Процес цифровізації – це створення деякого цифрового двійника, який потім набуває вже своєї природи (кількість переростає в якість). Спочатку люди породжують

смишли, а потім змісли породжують людей. Спершу люди думають ідеї, а потім ідеї думають людей. По суті, ми знаходимося в петлі рекурсії нескінченно малого, а з іншого боку – у бік нескінченно великого. За допомогою цифровізації ми розкладаємо на нескінченно мале, а потім нескінченно мале за допомогою алгоритмів з'єднуємо в різне велике. І при цьому сама цифровізація має якість нескінченно великого. Тоді ми виходимо на те, що у нас є якийсь коло, яке не має ні початку, ні кінця – коло еволюції свідомості.

Починається перенесення світу в цифровий вигляд і формуються Big Data, які стають нелюдніми (людина не здатна взаємодіяти з таким великим об'ємом інформації). Створюються зовнішні алгоритми, машинні алгоритми взаємодії з цією інформацією. Спочатку ми алгоритми створюємо самі. Потім сама людина створює алгоритми, які навчаються на алгоритмах. Ми вже починаємо робити дедалі складніші алгоритми і ці складні алгоритми ми не можемо сприйняти. Навіщо ми це робимо? Насамперед, щоб виживати, людині потрібна безпека. Одна з опцій свідомості – це передбачення. Для чого формується зовнішня пам'ять? Щоб передати інформацію іншим поколінням, щоб життєвий досвід не зник, це потрібно для виживання. Тоді виходить, що хочемо все краще і краще передбачати (наприклад, погоду, природні катаклізми та ін.).

Людина прагне все краще передбачати, бореться з невизначеністю, внаслідок цієї боротьби людина і створює рішення щодо боротьби з невизначеністю. І самі рішення стають дедалі складнішими і для нас стають невизначеними. Це все пов'язане із пророкуванням.

Виходить, що раніше нам потрібно було виживати у природних умовах природного Всесвіту. Сьогодні потрібно виживати вже і в *Metaverse*. Ми вирішили завдання виживання матеріального, то тепер стоїть завдання смислового виживання. Спочатку був природний нормальний сенс – виживати, тож ми зовнішню природу собі підкоряли. Після того, як ми навчилися виживати, ми почали жити. Коли почали жити, була можливість перейти на розкриття творчого початку людини, а ми далі перейшли на ще більше підпорядкування зовнішньої природи. НАВІЩО? Щоб гарантувати життя своїм нащадкам, тому що усвідомлюємо, що зовнішній світ є агресивним, а ми хочемо, щоб наші діти-онуки були в порядку. Ми створили багаті умови для багатьох поколінь вперед. Тоді у нових поколінь також виникають нові виклики, нові завдання, пов'язані зі змістом життя. Але відбувається, по суті, втрата аксіологічної вертикалі, вертикаль смислів йде, і ми приходимо в аксіологічний глухий кут. Хочемо вирватися з цього аксіологічного глухого кута, для цього нам потрібно вибудовувати нові аксіологічні вертикалі/сміслові вертикалі [6].

Сама собою невизначеність є стимулом пізнання, змушує зайняти суб'єктну позицію і запустити процес об'єктивізації (породження знань). Виходить, що невизначеність одна із базових умов генерації нових знань.

Якщо є феномен невизначеності, то є феномен визначеності. Для того щоб щось визначити, необхідно обчислити межі. А щоб побачити межу, нам необхідно це, по суті, об'єктивізувати. І виходить, що завдання цифровізації – максимальна об'єктивізація, яка призводить до того, що ми з феноменального світу переходимо в суб'єктно-об'єктний світ, а потім із суб'єктно-об'єктного світу ми переходимо в об'єктний світ. У цифровому світі є лише об'єкти, які мають пов'язаність один з одним і об'єкти стають динамічними, а не статичними. І ми опиняємось у пов'язаних об'єктно-динамічних умовах. Пов'язаність і динамічність визначається якраз цифровізацією. По суті, ЦИФРА СТАЄ якимсь АТОМОМ, з якого складається Всесвіт. І, якщо в аналоговому Всесвіті у нас одні базові сили/базові енергії (гравітація, атомна енергія, тощо) і подальша взаємодія йде через ці базові сили. У нас з'являється *Metaverse* в цифровому середовищі. Є Всесвіт, ми пізнаємо цей Всесвіт, в результаті зростає кількість даних, відомостей, фактів і їх треба кудись записувати. Ми починаємо розвивати зовнішню пам'ять та розвивати алгоритми взаємодії із зовнішньою пам'яттю. За ідеєю, треба акцентувати увагу і на внутрішню пам'ять, і з урахуванням зовнішньої пам'яті її теж якимось чином розвивати. В нас це не сильно відбувається. У результаті ми сідаємо на зовнішню пам'ять. І тоді питання: А якою має бути внутрішня пам'ять за наявності такої *smart*-зовнішньої пам'яті?

Феномен невизначеності – це феномен співмірності. Для того щоб була визначеність, потрібна співмірність. Якщо щось із чимось співмірне, то у нас виникає визначеність, а якщо неспівмірне – тоді у нас виникає невизначеність. При цьому людина має свої органи сприйняття, які і визначають з якою співмірністю людина може взаємодіяти. Виходить, що з допомогою цифровізації ми можемо змінювати цю співмірність. Цифровізація дозволяє здійснювати дослідження у тих розмірностях, які недоступні людському сприйняттю. Для свідомості все одно з чим взаємодіяти, але воно має якось визначитись (беремо щось невизначене та його визначаємо). Виходить, що у нас сам процес цифровізації – це універсальний інструмент взаємодії з різними розмірностями, причому навіть із їхніми моделями. Є можливість моделювання лише на рівні інформації, лише на рівні квазіідеального світу (ідейного світу), а не лише на рівні речового світу.

Невизначеність є необхідною однією з базових умов народження нових знань, потім збільшується обсяг знання, що потребує збільшення обсягу пам'яті, і далі, щоб із цією зовнішньою пам'яттю щось робити, нам потрібні нові алгоритми з цією пам'яттю. Спочатку виникла необхідність оцифрувати нашу зовнішню пам'ять, потім, коли оцифрували нашу зовнішню пам'ять, виникла можливість моделювати безпосередні експерименти з реконфігурації різної збірки з цієї зовнішньої пам'яті.

Висновок

Цифровізація світу та невизначеність – природний еволюційний процес розширення горизонту та глибини проникнення думки людини у світобудову. Тому цифровізація світу та

невизначеність – це виходить якийсь природний еволюційний процес розвитку свідомості через можливість моделювання у цифровому середовищі, смислового середовищі. Коли ми пізнаємо, то ставимо певні експерименти, створюємо модельні рішення і потім перевіряємо їх на практиці і воно відбувається в матеріальному світі. Коли всі дані про матеріальний світ оцифровані, то є можливість моделювання в нематеріальному середовищі, цифровому середовищі. Нікола Тесла у своїх уявленнях моделював експерименти і йому не потрібно було моделювати їх у матеріальному світі, достатньо було моделювати у свідомості. Також і Роберто Бартіні моделював літальні апарати у своїй свідомості.

Сьогодні з'являється можливість ставити уявні експерименти за допомогою не речового світу, а цифрового світу. Тоді феномен невизначеності – це ключовий момент природної еволюції свідомості і ми стоїмо на певному порозі створення нової цивілізації.

Рівень цивілізації безпосередньо залежить від знаряддя праці. Знаряддя праці безпосередньо дають дві речі: 1) виживання, 2) пізнання/креація. І тоді виникає питання: креація чого: зовнішнього чи внутрішнього? З одного боку, є сприятливі умови для життя, у нас є певні відчуття, і вони постійно визначені. Людина має ще почуття. У разі *виживання* людина має почуття визначеного налаштування. А в умовах *життя* виникає завдання моделювання нових норм спілкування та відносин на основі *моделювання нових почуттів* і тим самим формування в *Metaverse* різних моделей людства, в яких немає домінації. За ідеєю цифровізація світу – деяка передумова, створення «всесвітньої пісочниці», в якій належить змоделювати такі почуття спілкування та відносин, які здатні сформувати суспільство, що спирається на дружбу, а не на війну.

Особливість цифровізації – все з усім пов'язане і немає війни усередині цифровізації. Цифри самі одна з одною не воюють. Якщо раптом виникає якийсь збій, програма просто зупиняється. Феномен невизначеності та цифровізація – шанс для того, щоб змінити настрої людства до невизначеності та перейти зі стану постійної війни у стан постійної дружби.

Література

1. Stepin V. Theoretical Knowledge, Dordrecht: Springer Verlag, 2005. 412 p.
2. Olga Honcharova. THE PROBLEM OF DIGITALIZATION IN THE ASPECT OF PSYCHOSYNERGICS: SAFETY AND NON-HUMAN DIMENSIONS OF SOCIAL REALITY / Irina Yershova-Babenko, Dina Kozobrodova, Anna Seliverstova, Olga Honcharova // INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE «THE DAYS OF SCIENCE OF THE FACULTY OF PHILOSOPHY–2022», May 11-12, 2022 (ABSTRACTS). Kyiv: Publishing centre «Kyiv University», 2022. P. 408–417.
3. Гончарова О. «Цивілізаційна трансформація соціокультурного середовища: взаємодія {Людина}~[Машина] в умовах *smart*-цифровізації». *Studies in History and Philosophy of Science and Technology* (Дослідження з історії і філософії науки та техніки). Дніпровський національний університет

ім. Олесь Гончар. Дніпро, Україна. 2024. Вип. 33(1). С. 21–32.

<https://www.vestnikdnu.dp.ua/index.php/ifnit/article/view/183/191>.

1. Єзерський В., Гончарова О. «Иманентна реальність людської сутності у феноменальній дійсності в постсингулярних умовах». *VII Міжнародна наукова конференція здобувачів вищої освіти, молодих вчених «Методологія та технологія сучасного філософського пізнання»*. Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського». 23-24 травня 2024. С. 164–172.

2. Honcharova O. “The great war of civilization – the war between machine algorithms (MA) and homodox”. *International Scientific Conference “The days of science of the faculty of philosophy-2023”*. Kyiv, Ukraine. *Publishing Centres “Kyiv University”*. May 11–12, 2023. p. 615–623, <https://daysofscience-knu.net.ua/index.php/conference/issue/view/12/79>.

3. Mielkov Yu. Open Science and Humanism: Decolonization of Knowledge and Fractality of Identities // *Digital Press Social Sciences and Humanities*. 2023, Vol. 9, Art. 20. DOI: 10.29037/digitalpress.49452, URL: <https://digitalpress.ugm.ac.id/article/452>.